

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Hymnarium cisterciense - Cod. Günterstal 4

[Günterstal], [1. Hälfte des 14. Jahrh.]

De sanctis

[urn:nbn:de:bsz:31-162456](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-162456)

In introitu festo sci
 ut laus p̄ri. *In introitu festo sci
 Stephani p̄thomiris.*

Stephanus primi martyris

cantemus novū canticum quōd

dulce sit psallentibus opem fe-

rat credentibus. **P**sallamus

hec discipuli laudem dicamus

martiris qui prim' post redēp
tozem xp̄i secutus est cru
cem. **S**ic enim p̄ apostolum
probatu in laude dei uerilla
morte rapuit ut preferre
tur omnibus. **Di.** **O** prefe

randa gloria obata victoria ut
 meruisset stephanus ut se
 quere tur dominum. **I** pse
 martyr egregius amo re xpi
 predicans sancto repletus spi
 ritu uultu gerens ange

licum. **I**lle levatis oculis ut

dit patrem cum filio monst

trans in celis vivere. quem

plebs quere bat per cere.

Judei magis seivunt. saris

comprehensis manibus curre

Hancum profundo meraserat p[ro]
 catus est uerbum dei iactantur
 undis recta uitam leuauit
 omniu[m]. **D**iscis bonus pia est
 fides mundi signatans salu[m]
 subntra xpi pectore sancto lo

cata spiritu. **Dum.** In principio ∞
erat uerbum, et uerbu erat apud
deum et deus erat uerbum hoc
erat in principio apud deum. **O**m
nia p ipsum facta sunt sed laude
ipse se sonat et laudatus spiritu

scriptis coronetur suis. **C**omma

ne multis passio errorq; delictū

lanans hoc morte prestat marty

rum qđ fecit esse martyres. **o**

Andus tamen ab impiis calen

te olimo dicitur tersisse mundi

puluerem stetit uictor emuli.

Gloria tibi domine. *Agnens. v.*

Agnus beate uirginis nata

lis est quo spiritū celo refudit

debitū pro sacra sanguine.

Matura martyrio fuit matura

41
nondū nuptus nictabat inuicis

fides cedebat et festus tener.

tu parentes territi claustrum

puoris auerant soluit fores

custodiē fides teneri nescia.

Proditre quis nuptum putet

Handwritten musical score on a manuscript page. The text is in Latin and written in a Gothic script. The music is written on six red staves using square neumes. The text is as follows:

sic leta multu ducitur nouas
uero ferens opes totata censu
sanguinis. **Dum.** **A**ras nefan
di numinis adolere tectis cogi
tur respondet haut tales facies
sumpsere cristi uirgines. **H**ec

ignis extinguit fidem hec flam

ma lumen eripit hic hic fecite

ut profusio errore restinguam

foces. **P**ercussa quam pompa

talet nam ueste se totam te

gens curam pudoris prestitt

ne quis resectam cerneret. **I**n
morte vivebat pudor uultumq;
terterat manu t̄ram genu flecto
petit lapsu uerecundo cadens.

In oib; sollicitib; sc̄e m.
Olea tibi. ⁊ post. p̄ificationis. ad

sup̄nomis naturans ip̄i.

M

ysterium ecclesie ymnū

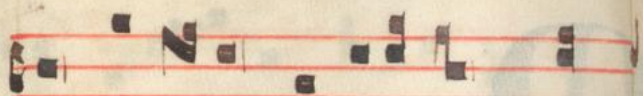
criso referimus que genuit pu

erpera uerbum patris in filio. **S**

la in serui femina electa es in se

culo et meruisti dominum sac

to portare in utero. **V**ates anti

qui temporis precliverant quod

factū est quia uirgo conciperet

et pareret emanuel. **M**ysterium

hoc magnum est marie quod con-

cessum est ut deum per quem omnia

erunt uideret pro clare. **Diuisio.**

Uere grata plena es et gloriosa

pmans quia erte nobis nat' est

xpc p quem facta sūt omnia.

Pastores qui audierunt gloria

deo cantauerunt cucurrerunt in

bethleem natum uidere domini.

Sic magi ab ortu solis per stelle
in diebus portantes typum gen
tium primi offerunt munera.

Rogemus ergo populi dei matrem
et virginem ut ipsa nobis imperet pacem
et indulgentiam. **G**loria t. *ad. pl.*

Ave maris stella dei ma
ter alma atq; semp uirgo felix
celi porta. **S**umens illud aue
gabrielis ore fanda nos impace
mutans nomen eite. **S**olve
uincula reis profer lumen cecis

mala nostra pelle bona cuncta

posce. **M**onstra te esse matrem

sumat peccata precem cum pro nobis

natus tulit esse tuus. **V**irgo

singularis inter omnes mitis

nos culpis solutos mites fac et

castos. **Q**uam presta puram

ter para tutum ut uidentes

iesum semp colletemur. **S**it

laus deo patri sumo cristo deus

spiritu sancto tribus honor un.

Amen. *Etodem die adm. ymn.*

Quam glorifica luce
coruscas stirpis dantice regna
proles sublimis residens uirgo
maria supra celigenas etheris
omnes. **T**u cum uirgineo ma
ter honore angelorum domino

The image shows a page from a medieval manuscript. It features a large, ornate initial 'Q' in red and blue, decorated with intricate floral and scrollwork patterns. The text is written in a black Gothic script on red four-line musical staves. The music is represented by square neumes. The text is Latin, likely a hymn or prayer. The page is bound in a dark cover, and the binding material is visible on the left edge.

pectoris aulam sacris uiscerib;

casta parasti natus hinc deus est

corpore xpi. **Q**uem cunctus

uenerans orbis adorat cui nunc

rite genua flectitur omne a quo

te petimus subueniente ab rec

tis tenebris gaudia lucis. **H**oc

largire pater luminis omnis

natū per propriū flammine sac

to qui tecū nitida uiuit in etha

regnans ac moderans secula

cuncta amen. **Agathe v. z mris.**

Sathe sacre uirginis diem
 festum colimus in quo deuoto
 tyranno palmam sumit marty
Quintianus tyrannus con
 sularis sicilie audiens famam
 uirginis fremere cepit inuidus

Victorum affectib; mentem ue
rabat mundam ut deo dicatā
uirginem rabido ore perimeret.

Statim assunt ministri eius
qui uellent pandere religionem
sanctissimam quā tenet ab in

fantia. **Di.** **D**isti iubet marty

rem suis tribunaleb; et eã sic allo

quitur ut dñs ceruicem flecteret.

Ned dum nel ualet infania in

manima torquet uirginem et

testas accutissimas igni succen

tas adhibet. **Q**uius medendis

artibus, sanctus ad est apostolus

qui uerbo curat uulnera que

tyrannus infliret. **D**e hinc

ad sepulcrum ueniens iuuenis

splendidimus mentem sanctam

predicat patrieꝝ salutem plu

Gloria t. *In introꝝ festo*
scē crucis.

Hymnum dicamus domi

no laudes deo cum canticis qui

nos crucis patibulo suo redemit

sanguine. *Adem refundēs. Et*

ca. ad spl. **C**ur fidelis. ad y.

Eterna xpi mi. ad m. **V**erilla.

Anu prophete **I**n unop
festos. to
his baptis.

progenies pia claris parente

et nobilioz patre que matris

alius claudere nescius ortus

lertus prodidit in dicem. **C**um

virginalis regiam gloriā sim

mi tonantis nomine pignoris

gestaret aula nobilis intimo.

claustrum pudoris fertus in

tegro. **V**ox suscitavit missa

puerpere fovitq; uatis gaudi

a paruuli matres prophetant

munere pignozū mutus locu

tus nomine filii est. **S**criben

dus hic est uocis ut auge ar

nostre canores duraq; uen

cula dissoluat o ris larga pro

phetis uerborum habentis lit

tera nominis. **U**or namq; uer

bi uor sapientie est maior pro

phetis et minor angelis qui pre

para ut corda fidelium strauit

q; rectas iusticie iras. **Dr.** **A**s

fertor equi nō ope regia nec

morte dura linquere tramite

veri coactus nō licet ait tibi

uxorem habere fratris ad alterā.

Hinc ira regis seuaq; funera

salutationis munere uendita me

fas tyranni et uirginis ebrui

lirus repleuit sanguine sobri

Hec uetricus dat dona ue

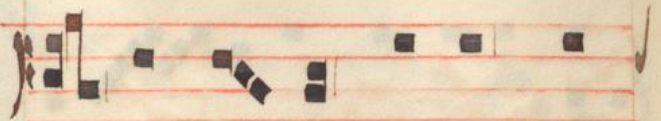
santor qua si ueneni perula

traderet. negare prestat quam

care metricum celisse. prestat
plus nocet horū amor. **G**loria
tibi pater gloria unigeni
to cū sancto spiritū amen.

Apostolorū *in 2^a m. of. cor.
petri & pau*
passio diem sacrauit seculi

petri triumphū nobilem pau
 li coro nam preferens. **Q**on
 iunxit equales viros cruoz tri
 umphales necis deum secutos
 presules cristi coro nauit
 fides. **P**rimus petrus aposto

lus nec paulus impar gra

tra electionis uas sacre

petri ad e quant fidem. *Dum.*

Verso crucis uestigio symon

honorem dans deo suspensus

ascendit dati non in memor

oraculi. **P**recinctus ut dic
 tum est tener et elevatus ab
 altero quo nollet vit sed no
 lens mortem sub e git aspe
 ram. **H**inc roma celsum uer
 ticem deuotionis extulit fun

data tali sanguine et ua
te: tan: to: nobilis. **G**ante
purbis ambitum stipata ten
dunt agmina trinus celebra
tur uis **o** festus: sacro: rum
martyrum. **P**ro dire quis

mundū putet concurrere ple
bem poli electa gentium capit

sedes magister gentium. **G**loria.

Magnū salutis. **G**loria magd.
mi. amū. vs. ad y. aī.

Ser ante pasche. **D**archi mar

a pistori. **H**onor dec. laurentii.
m.

Apostolorum superarem
laurentium archidiaconem
pari corona martyrum roma
na sacrauit fides. **S**yrum
sequens hic martyrem respo
sa uatis retulit merere fili de

sine sequeris me post triduum.

Dec territus pene metu heres

futurus sanguinis spectavit

obitu pro quod ipse mor p

solueret. **I**am tunc in ei lo

martyre egit triumphum

mar tyris suc ces sor equus sin
grapham uocis tenens et san
guinis. **Di.** Post triduum
uisus tamen census sacra tos
pro dere spon det pie nec abnit
it ad dens to lum vic to re.

Spectaculum pulcherrimum

egena cogit agmina in opesq;

monstrans predicat hi sunt

opes ecclesie. **Q**ere proximi

perpetes in opes profecto sunt

opes avarus illusus dolet

flammas et ultrices parat. **T**u

git pustus carnifer suis q; ce

dit ignib; uersate me mar

tyr uocat uorate si coctum est

uibe. **G**loria tibi. *Enhardi abby.*

BEnhardus doctor in dicit

celos conscendit hodie que at
 travit diuinitus splendor pater
 ne glorie. **E**ruilet celum lau
 dibz de bernhardi consortio que
 con iungis celestibz ihu nostra
 redemptio **R**atum dorso per ca

titulum prefigurasti puerum fore

doctorem sedulum conditor alme

syderum. **D**ascentis et claruit

clara xpi nativitas hoc ate do

nu habuit olim beata trinitas.

Archana sacre pagine declarat

et mysteriū quod efficit inuergi
ne deus creator omnium. **R**ose
pfectum gratie monstrat dulcor
eloquii pte fons sapientie sum
mi largitor pmi. **D**etentos a
demonib; sanat morbos langu

entium curat confert volentibus

magnū salutis gaudium. **V**ita

vivit feliciter cū maria xpifera

cū qua degustat dulcē eterna

xpi munera. **S**ūme deus po

tentie tibi sit laus et gloria da

post cursum miserie beata no

bis gaudia amen. *Adyturms.*

B

ata illa patria ubi ple

na sunt gaudia ubi gaudent

in secula sanctorum contubernia.

Egressi cum victoria gloriam

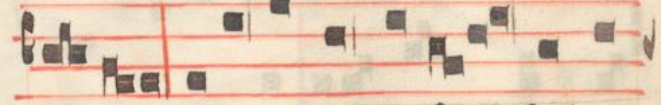
tur in gloria exempti a miseria

in pace stant perpetua **R**egni

ludens in solio sancta gaudet cō

muniō ubi pater in filio fulget

ut sol in lilio. **D**oster ibi ex

tra sculo. pleno bibit in poculo

vinhardus qđ in seculo fuerit ut

det oculo. **Dum.** **A**dest ibi an

gelicus et ordo apostolicus con

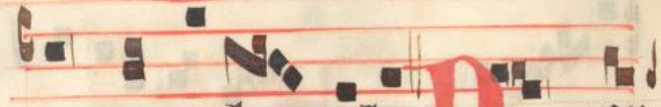
fessor cū martyribz uterqz cum

uirginibz **R**egis sumi suamus

simus. erat omnis in trinitas

bñhardus hic p̄ omnib; resci

get ut carbunculus. **D**um pan

tas hic sanctissime salutem pos

cas anime inde causã misere

sancte matris ecclesie. **U**t cor

poris et anime tota salua con

pagine dei sumus essence

participes et glorie. **S**ummi pa

tris hoc filius prestat et hoc pa

rachytus cu quib; gaudet ple

nus bñhardus dei famulus añ.

Am regina discubuit **Adm.**

sedens post unigenitū nardus
odorem tribuit bernhardus
tradens spiritum. **D**ulcis re
gene gustui fructus sui suam
tas dulcis eius olfactui nar
di bernhardi sanctitas. **V**enit

sponsa de lybano coronanda

clivinitus ut bernhardus de

elybano ueniret sancti spiritus

Que est ista progreuens ne

lud aurora rutilans quis est iste

transiliens colles sancti conu

bilans. **H**ec gloria terribilis
sicut castrorum acies hic gra
mirabilis ut assuerit facies.
Ora p nobis dominu pcedu
tis fumi uirgula inclina pa
trem luminum. pastoꝝ ardes

The image shows a page from a medieval manuscript. It features six staves of musical notation, each with a red four-line staff and black square neumes. The text is written in a Gothic script. A large red initial 'H' and a large blue initial 'O' are prominent. The page is held open by a wooden binding on the left and a metal clip on the right.

ut facula am̄. *Descō michabele.*

Mysteriorū signifer ce
 lestium archangele te suppli
 cantes quesumus ut nos pla
 catus uisites. **I**pse cum sanc
 tis angelis cū uistis cū apos

folis illustra locum iugiter

quo nunc orantes degimus.

Castissimorum omnium doctorum

ac pontificum pro nobis pre

ces profluas deuotus offer

domino. **H**ostem repellat ut

serui opemq; pacis dirigat
 et nostra simul pectora fides
 pfecta munitat. *De. Ascen*
 dant nostre protinus ad tro
 num uoces glorie mentesq;
 nostras erigat qui sede splen

det fulgida. **H**ic uirtus eius

maneant hic firma flagret ca

ritas hic ad salutis comoda

suis occurrat famulis. **E**ro

res omnes auferat uages q̄ se

Deus corrigat et dirigat **o**uestigia nostra

pacis p̄semitam. **L**ucis in ar
 ce fulgida hec sacra scribat
 carmina nostraq; simul no
 mina in libro vite conserat.

Gloria tibi. *Voce anglicte.*

Ihu corona cel. *xi. milia v.*

Festum nunc celebre ma
gnaque gaudia festinis cele
bret notis ecclesia cum christus
purginam undena milia coro
nat per martyrium. **H**os fulsit
germine. ursula regio qua

The image shows a page from a medieval manuscript. It features six staves of musical notation, each with a red four-line staff and black square neumes. The text is written in a Gothic script. A large, ornate initial 'F' in red and blue with intricate flourishes begins the first line. A smaller blue initial 'H' begins the sixth line. The manuscript is held open by a wooden strip on the left and a metal clip. The paper is aged and shows some staining.

ver incredulus p̄catus filio
 prece terrorib; iungi conuin-
 gio exposcit unā unico. **R**er
 pater uirginis credulam
 impio indignans tradere
 turbatit̄ nuntio s; xp̄isti

virginē celestis misio futura
docet ordine. **Di.** **G**ermat
tempore datus in ducis cum
missis virgines concurrunt
regis ascensis catib; tran
quillo uarus ex ultant lu

 latio. **H**onor martirum

 gaudium iesu bone lans spes

 fidelium per arcta mortis po

 cula nostra solve piacula.

amen. *Ad iii. eodem die.*

Garde celestis curia q

virginē tot mēbra laureata

suscēpisti regi regum conuen-

risti. **Q**uāvis ingresse thala-

mum p̄ cūctorem purpureū

et castitatis lilia pingunt

serenant omnia. **G**audē regi-

na uirginū tibi dulcem exer

cittem tuus transmittit fili

is cui nel matre suauis.

En ante thronū gloxie sy

on resulant filie ymnizan

tes iubilantes con templan

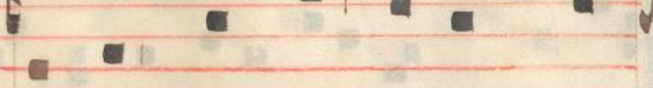
tes adorantes. **C**onstantur sua
mitate contemplata honesta
te tote ardent in amore sum
mo laudant cū de cuore.
Jerusalem filie cū canti
co leticie dilecto cytharizant

tes conseruate nos laudan

tes. **L**aus honor sponso vir

genum et nunc et inperpe

tuum qui nos sanctorum

meritis coniungat celi gau

dus amen. *In fest. omnium scōz.*

Xristum rogem' et patre

crati patris q; spiritū unius

potens p omnia forte precantey

trinitas. **R**ogemus ergo po

puli dei matrem et uirginem

ut ipa nobis impetret pace

et indulgentiā. **M**ysteriorum
 signifer celestium archangele
 te supplicantes quesim' ut nos
 placatus uisites. **I**pse cū scīs
 angelis cū iustis cū apostolis
 illustra locum iugiter quo

nunc orantes degimus. **Be**

nunc redemptor questimus ut

martyrii consortio iungas p̄

cantes seruuos sanctis qz cō

fessoribz. **Qui** pascis inter li

tra septus cloreis uirginum

Sponsus decorus gloria sponsis

q; reddens premia. **G**e depre

cauitur largius nostris ad au

ge mentib; nescire proxiis

omnia corruptionis vulnera.

Gloria t. **E**terna xpi. *proxi.*
Ady.

Iesu saluator seculi redemp *Ad. ps.*
tis ope subueni et pia dei genti
rex salutem posce miseris. **Q**uis
omnes angelici patriarcha
rum cunei et prophetarum me
rita nobis precentur uentam.

Baptista cristi p̄uenus et clau
 ger etherens cum ceteris aposto
 lis nos soluant neq̄u criminis.

Chorus sacratus martyrum
 confessio sacerdotū et uirgina
 lis castitas nos a peccatis ab

luant. **E**lectorum suffragia om

nes q; cives celi annuntiant vo

tis supplicū et uite poscant pre

miū. **L**aus honor. uirtus glo

ria deo patri et filio sancto si

mil paraclyto in sempiterna

secula amen. *Adm. eodem die.*

Sanctorum meritis in cly

ta gaudia pangamus socii ger

fac; fortia nam gliscit animus

promere cantib; victorum gen

optimum. **H**u sunt quos rett

nens mundus inhorruit ipm
nam sterili flore p aridū spre
uere penitus te q; secuti sunt
per cruce bone celitus. **H**u p
te furias atq; ferocia calarunt
hominū scitāq; uerbera cesit

lx.

his lacerans fortiter ungula
nec carpsit penetralia. **C**edun
tur gladius more videntium non
murmur resonat non querimo
nia s; corde taceto mens bene
conscia conseruat patientiam.

Que uox que poterit lingua

reterere que tu martyribz mir

nera preparas tribz nam flui

do sanguine laureis ditantur

bene fulgidis. **E** summa de

itas unaqz poscimus ut cul

pas abluas noxia subtrahas des

pacem famulis nos quoq; glori

am percuncta tibi secula am.

B

Uator armis *martine*

in dñtus martynus actu nobi

us que gesserit miraculis ym

nis canamus debitis. **Q**ui fru

goris sub tempore dñi clamide

puclū tegit mor xpc ipā quā

scigit se uente tectū p dicit.

Tres arte sancta pallidos re

suscitauit mortuos de febre cha

tecumini et alteri suspendio.

Crationis ambitu lato se

pultus proditur qua nō cade

bāt impetu pennis reflexa de

ctur. **Di.** **P**rophana deum

succenderet in aera flammam

repulet quo extincta sunt in
gencia . ymbris fuit presentia.

Humore deparalyti curat puel
la debilem morbiq; rasil fomi

te sancti liquoris unguine.

Pace leproso dans utro sordes

fugant ulcerum et quod la

uaret morbos iordanis est in

osculo.

His et porbe cognitis

in gentib; miraculis possessor

alti spiritus nunc regnat in

celestib;

Gra tibi.

Andree apli.

Post petrum primū prin
cipem andreas est apostolus sa
lutaris uerbum predicans in acha
ia prouincta. **C**aptus impetra
oppido traditur duro carceri fe
rali pena ceditur tortor caller ue

Sanctus dilanatus ictibus ligno

crucis suspenditur victor unicus

non cessat fidem docere populum.

Gloria plebis attollitur ca-

rus deo exponitur reddi iustus

et innocens sanctus et bonus

queritur. **D**allax ad par

pulū quasi ad soluendū properat

Deuot' martyr impenis orat ne ar

toribz. **L**oris resoluat impenis

diuinis indeptis munitis frat

instigat uirgus iustis qz queri

monus. **E**ant tecū que tua sūt

egēa tu dicitissime completa eius

passio demicta hoste callido. **I**mplo

ret ergo meritis suis pro nostris

actibz ut mereamur cōsequi sanc

ta infine premia. **G**la tibi. **De**